

Mirosława Jankowska

## ZESPÓŁ I STUDIUM ZOLTÁNA KODÁLYA W AKADEMII MUZYCZNEJ IM. F. CHOPINA

Potrzeba powołania w Akademii zespołu, który systematycznie zajmowałby się „problematyką kodalyowską”, pojawiła się już około roku 1985. Wyodrębniono wówczas, w międzyuczelnianym Instytucie Pedagogiki Muzycznej Akademii Muzycznej im. F. Chopina – Zespół Kodalyowski, który znalazł się pod bezpośrednią opieką dyrektora, doc. dra Wojciecha Jankowskiego. Przede wszystkim rozwijano prace związane z przygotowaniem polskiej adaptacji koncepcji Zoltána Kodálya. Zespół wziął udział w badaniach „Edukacja muzyczna w Polsce” (Resortowy Program Badań Podstawowych – MEN III.54). Jednym z tematów była „Pedagogika muzyczna Zoltána Kodálya”. W prace badawcze został włączony bardzo ważny nurt dydaktyczny – uruchomienie eksperymentalnych „klas śpiewających” w Warszawie (Maria Czarnecka i Urszula Jankowska)<sup>1</sup>. W pracach związanych z prowadzeniem zajęć muzycznych z dziećmi uczestniczyła z ogromnym zaangażowaniem, jako konsultant, prof. Andrea Jaworska z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, wówczas

---

<sup>1</sup> Obszerniej o tych klasach w zapisach rozmów z Mihályem Ittzésem (s. 105), Marią Czarnecką (s. 121), Anną Walugą (s. 124) i W. Jankowskim (s. 129).

Doświadczenia i wyniki badań – vide *Pierwsze w Polsce klasy śpiewające*. Praca zbiorowa pod red. Wojciecha Jankowskiego. Warszawa, Akademia Muzyczna im. F. Chopina, Instytut Pedagogiki Muzycznej, 1991, s. 15–107 (seria: *Pedagogika Muzyczna Zoltána Kodálya. Materiały źródłowe i opracowania*. T. 3); w pracy tej są również przedstawione w skrócie doświadczenia i badania, prowadzone w Katowicach; obszerniejsze ich ujęcie znajduje się w pracy doktorskiej A. Walugi (*Skuteczność nauczania śpiewu dwugłosowego w klasach I–III według założeń koncepcji Kodálya*), napisanej w Instytucie Pedagogiki Muzycznej AMFC, pod kierunkiem doc. dra Wojciecha Jankowskiego i obronionej w Instytucie Badań Pedagogicznych w Warszawie w roku 1990.

również pracownik naukowo-dydaktyczny Instytutu i członek Zespołu Kodalyowskiego.

Zespół Kodalyowski był również inicjatorem organizacji letnich Polsko-Węgierskich Seminariów Kodalyowskich w Polsce<sup>2</sup>, wraz z Kołem Kodalyowskim Polskiej Sekcji ISME, które było usytuowane przy Akademii Muzycznej im. F. Chopina w Warszawie. Dzieci z klas eksperymentalnych też brały udział w tych Seminariach<sup>3</sup>.

Efektom prac badawczych w Zespole było przygotowanie polskiej adaptacji koncepcji kodalyowskiej. J. Katarzyna Dadak-Kozicka przygotowała wybór polskich pieśni ludowych wraz z komentarzem metodycznym opublikowany w: *Polska muzyka ludowa w początkach edukacji. Z prac nad polską adaptacją Kodály'a* (AMFC Warszawa 1990). W wersji rozszerzonej został wydany jako *Śpiewajże mi jako umiesz. Muzykowanie w szkole według koncepcji Kodály'a*, też autorki (WSiP 1992).

Z kolei efektem szerszej, ale też i późniejszej współpracy (warszawsko-katowickiej) było przygotowanie wersji podręcznikowej polskiej adaptacji koncepcji Kodály'a, w postaci podręczników dla dzieci klas I-III i przewodników metodycznych dla nauczycieli – Maria Czarnecka, Anna Waluga *Rozśpiewana szkoła*, wydawnictwo STENTOR, Warszawa 1995–1997.

Prace badawcze Zespołu zaowocowały także rozpoczęciem serii wydawniczej „Pedagogika muzyczna Zoltána Kodály'a. Materiały źródłowe i opracowania”<sup>4</sup>.

Wraz z likwidacją Instytutu Pedagogiki Muzycznej<sup>5</sup> część jego pracowników (a tym samym i członków Zespołu Kodalyowskiego) została włączona do Katedry Edukacji Muzycznej, część do międzywydziałowej Katedry Psychologii Muzyki.

Instytut ściśle współpracował z Muzyczno-Pedagogicznym Instytutem Zoltána Kodály'a w Kecskemét (Węgry) zarówno we wszystkich kodalyowskich działaniach wydawniczych, jak i w organizacji polskich Seminariów. Współpraca ta jest kontynuowana<sup>6</sup>.

<sup>2</sup> O Seminariach obszerniej w dalszej części, s. 101.

<sup>3</sup> W seminariach, w tzw. „pierwszym Cieszynie” (1985), a następnie w Bieczu (1988) i w Łańcucie (1990), uczestniczyły dzieci z klas warszawskich, a poczynając od seminarium w Gdańsku (1996) dzieci z klas katowickich; a od seminarium w Zamościu (1998) – także dzieci z klas bydgoskich.

<sup>4</sup> Do roku 2006 wydano w Akademii Muzycznej im. F. Chopina osiem kolejnych tomów; wykaz – vide s. 159.

<sup>5</sup> Instytut działał w latach 1974–1992. W jego skład wchodziły: Katedra Pedagogiki, Katedra Psychologii Muzyki i Studium Pedagogiczne. Częścią Instytutu był Eksperymentalny Warsztat Rytmiki (1974–1986) i przez kilka lat Sekcja Rytmiki (1983–1988), później włączona do Wydziału Edukacji Muzycznej.

<sup>6</sup> Umowa o współpracy została przedłużona w grudniu 2004 roku i podpisana przez Rektora AMFC prof. Ryszarda Zimaka i Dyrektora Instytutu Kodály'a prof. Pétera Erdeia.

1 czerwca 2002 roku Rektor, prof. Ryszard Zimak powołał **Studium Zoltána Kodály**<sup>7</sup>. Kierownikiem Studium została prof. dr hab. J. Katarzyna Dadak-Kozicka.

Cele i profil Studium sformułowano następująco: „... ma za zadanie propagować koncepcję pedagogiczno-muzyczną Zoltána Kodály. Akcentuje ona: śpiew i żywe muzykowanie jako podstawę nauki muzyki, integralność nauczania muzyki (połączenie solfeżu z historią muzyki, stylów i kultury oraz analizą dzieła) oraz rodzimy folklor jako fundament edukacji (ułatwia on zdobycie kompetencji muzycznych na wzór językowych – Kodály: należy poznać wpierw własny język muzyczny, a potem języki obce – i rozumienie muzyki profesjonalnej). Muzykowanie ma utrwalić poznanie i rozumienie muzyki; temu też służy tzw. solmizacja relatywna w początkach edukacji, kształcąca słyszenie tonalne”<sup>8</sup>.

Działalność Studium była kontynuacją prac Zespołu Kodalyowskiego. Wyodrębniono w niej dwa nurty: 1. dydaktyczny i 2. badawczo-upowszechnieniowy.

W zakresie działalności dydaktycznej, prowadzone były (i są) w AMFC wykłady i warsztaty dotyczące znajomości koncepcji Kodály oraz folkloru. Pracownicy Studium uczestniczyli też, jako organizatorzy i wykładowcy, w letnich Polsko-Węgierskich Seminariach Kodalyowskich (będących kursami doskonalenia zawodowego), od 1983 organizowanych we współpracy z Akademią Muzyczną w Katowicach. Studium było organizatorem trzech Seminariów letnich: w Cieszynie (2002), Elblągu (2004) i Lublinie (2006). Prowadzona jest też działalność informacyjna i konsultacyjna oraz współpraca z nauczycielami prowadzącymi zajęcia muzyczne według koncepcji Kodály w szkołach podstawowych (Olivia Kaczyńska, Piotr Pawiński, Katarzyna Piotrowska), szkołach muzycznych (Elżbieta Siczek, Daniel Zieliński), prowadzącymi chóry amatorskie (Paweł Hruszwicki).

Z kolei prace naukowo-upowszechnieniowe dotyczyły studiów nad koncepcją Kodály oraz jej światowymi adaptacjami. Owocem tych prac były konferencje (m.in. w AMFC oraz na Seminariach), udział w sympozjach International Kodály Society, Instytutu Kodály w Kecskemét (Węgry) oraz artykuły w „Kwartalniku Polskiej Sekcji ISME”, „Ruchu Muzycznym”, „Wychowaniu Muzycznym w Szkole” (numer 3, 2003 jest w całości poświęcony problematyce kodalyowskiej) i publikacje:

---

<sup>7</sup> Powołane zostały także Studium Dalcroze’a i Studium Orffa.

<sup>8</sup> Była to część informacji zamieszczonej na stronie internetowej Akademii.

*Following Zoltán Kodály in Poland. Essays in honour of Mihály Ittész* (1999). Akademia Muzyczna im. F. Chopina w Warszawie.

Kodály Zoltán (2002). *O edukacji muzycznej. Pisma wybrane*. Miroslawa Jankowska (red.), AMFC i Węgierski Instytut Kultury w Warszawie.

*Integrujące wartości muzyki*. (2002). AMFC i Filia Uniwersytetu Śląskiego, Warszawa-Cieszyn.

Jankowski Wojciech (2005). *Czemu Kodály?* Akademia Muzyczna im. F. Chopina w Warszawie.

Herboly-Kocsár Ildikó (2005). *Nauczanie polifonii, harmonii i form w szkole podstawowej*. Akademia Muzyczna im. F. Chopina w Warszawie

Studium współpracowało z Instytutem Kodálya w Kecskemét, z Międzynarodowym Towarzystwem Kodalyowskim (International Kodály Society, Budapeszt)<sup>9</sup> i Węgierskim Instytutem Kultury w Warszawie. Istotnym przedmiotem tej współpracy były nie tylko niemal wszystkie wymienione wyżej inicjatywy, ale także planowane na rok 2005 Międzynarodowe Sympozjum Kodalyowskie, które miało odbyć się w Warszawie i Katowicach, jako wspólna inicjatywa obu ściśle i od lat współpracujących ośrodków pedagogiki kodalyowskiej. Także pierwsze w Polsce, i jakże konieczne, Studia Podyplomowe o powyższym profilu. Niestety, z wielu powodów niezależnych od Studium, obie inicjatywy zostały odłożone.

Studium Zoltána Kodálya jako odrębna jednostka działało cztery lata. Jego pracami kierowały: Katarzyna Dadak-Kozicka (rok akad. 2002/3), Miroslawa Jankowska (rok akad. 2003/4 i 2004/5) i Małgorzata Prośniak (rok akad. 2005/6).

W październiku 2006 r., m.in. na miejsce Studium, utworzono Zakład Metod Edukacyjnych, a w nim: Zespół Kodalyowski, Zespół Dalcroze'a i Zespół Orffa.

Działania dydaktyczne, wydawnicze, badawcze i upowszechnieniowe związane z koncepcją Kodálya będą nadal prowadzone przez Zespół Kodalyowski.

---

<sup>9</sup> Studium uczestniczyło w przygotowaniu i nagraniu materiałów do publikacji: *Music, a Universal Language. 31 folksongs from 21 different countries with an arrangement of each song for 2- or 3-part children's or youth choir*. With 2 CDs. IKS, Budapest 2006. Dwie polskie pieśni ludowe w opracowaniu Sławomira Czarneckiego przygotował chór Państwowej Szkoły Muzycznej nr 2 im. F. Chopina w Warszawie pod dyrekcją Elżbiety Siczek; nagrania dokonali studenci Wydziału Reżyserii Dźwięku AMFC.

## SEMINARIA KODALYOWSKIE W POLSCE

Na Kongresie International Society for Music Education w Budapeszcie w roku 1964 Węgrzy zaprezentowali swe osiągnięcia w wychowaniu muzycznym prowadzonym według koncepcji Zoltána Kodálya. Nadzwyczajne wyniki takiej pracy spowodowały ogromny wzrost zainteresowania koncepcją. Wielu cudzoziemców poznawało tę koncepcję (nazywaną często „metodą”) na Węgrzech, w szkołach z klasami „śpiewającymi”, na seminariach w Esztergom i później w Kecskemét, gdzie zaczął działać Muzyczno-Pedagogiczny Instytut Zoltána Kodálya (od 1975). Jego wykładowcy prowadzili później i prowadzą seminaria w wielu krajach.

Pierwsze w Polsce (i w krajach tzw. socjalistycznych – poza Węgrami) seminarium odbyło się w Warszawie z inicjatywy Węgierskiego Instytutu Kultury i Instytutu Pedagogiki Muzycznej PWSM w dniach 13–17 grudnia 1976 roku. Uczestników i wykładowców gościła Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia Nr 2 im. F. Chopina przy ulicy Namysłowskiej. Wykładowcami byli: Péter Erdei, Ildikó Herboly-Kocsár, Mihály Ittzés i Andrea Jaworska. Były także dzieci węgierskie ze szkoły w Gödöllő ze swym nauczycielem. Uczestnikami byli (kilkadziesiąt osób) nauczyciele muzyki ze szkół ogólnokształcących, ze szkół muzycznych, studenci wyższych szkół muzycznych i inne osoby zainteresowane. Program obejmował wspólne śpiewanie, lekcje pokazowe z komentarzem metodycznym, wykłady, projekcje filmów muzycznych oraz prezentację nagrań utworów Kodálya.

Kolejnym spotkaniem z koncepcją Kodálya było seminarium w dniu 26 lutego 1979 roku („Humanistyczne aspekty koncepcji Kodálya”) w Instytucie Pedagogiki Muzycznej PWSM w Warszawie.

Następne seminarium odbyło się w Państwowej Wyższej Szkole Muzycznej w Katowicach w dniach 26 lutego – 7 marca 1979 r. W nim wykładowcami byli: Klára Nemes i Mihály Ittzés. Uczestnikami byli, jak poprzednio, nauczyciele muzyki ze szkół różnych typów i stopni oraz studenci katowickiej PWSM. Stwierdzono wówczas, że należy kontynuować

takie seminaria, gdyż cieszą się one ogromnym zainteresowaniem. Tak zrodziła się idea Polsko-Węgierskich Seminariów Kodalyowskich (ich wykaz poniżej). Na każde seminarium przygotowywano publikowane materiały z zakresu szeroko rozumianej problematyki kodalyowskiej oraz wybory pieśni, jako pomoc dydaktyczną dla nauczycieli.

Informacje o seminariach, ich programie, o wykładowcach i uczestnikach oraz o sesjach naukowych (Łańcut '90, Gdańsk '96, Cieszyn '02) znajdują się w opublikowanych artykułach, uwzględnionych w przypisach do tabeli.

### **Polsko-Węgierskie Seminaria Kodalyowskie**

- |     |      |  |
|-----|------|--|
| I   | 1983 | ZAKOPANE <sup>1</sup><br>Organizacja: Instytut Pedagogiki Muzycznej AMFC<br>Kierownictwo: Barbara Kamińska, Wojciech Jankowski   |
| II  | 1985 | CIESZYN <sup>2</sup><br>Organizacja: Instytut Pedagogiki Muzycznej AMFC<br>Kierownictwo: Barbara Kamińska, Wojciech Jankowski  |
| III | 1988 | BIECZ <sup>3</sup><br>Organizacja: Instytut Pedagogiki Muzycznej AMFC<br>Kierownictwo: Barbara Kamińska, Wojciech Jankowski, Adam Münzberger   |
| IV  | 1990 | ŁAŃCUT <sup>4</sup><br>Organizacja: Instytut Pedagogiki Muzycznej AMFC<br>Kierownictwo: Barbara Kamińska<br>Sesja: <i>Koncepcja Kodály w wychowaniu i kształceniu muzycznym oraz muzyczno-pedagogicznym w Polsce</i> <sup>5</sup><br>Przewodniczenie: Wojciech Jankowski |
| V   | 1992 | ZAKOPANE <sup>6</sup><br>Organizacja: Akademia Muzyczna im. K. Szymanowskiego w Katowicach<br>Kierownictwo: Anna Waluga, Barbara Stencel, Wojciech Misiak  |
| VI  | 1994 | ŁOWICZ <sup>7</sup><br>Organizacja: Akademia Muzyczna im. K. Szymanowskiego w Katowicach<br>Kierownictwo: Anna Waluga, Maria Czyżykowska, Wojciech Misiak  |

- VII 1996 GDAŃSK  
Organizacja: Akademia Muzyczna im. K. Szymanowskiego  
w Katowicach  
Kierownictwo: Anna Waluga, Wojciech Misiak  
Sesja: *Rola metody relatywnej w rozwijaniu myślenia muzycznego*<sup>8</sup>
- VIII 1998 ZAMOŚĆ<sup>9</sup>  
Organizacja: Akademia Muzyczna im. K. Szymanowskiego  
w Katowicach  
Kierownictwo: Anna Waluga
- IX 2000 BIAŁYSTOK<sup>10</sup>  
Organizacja: Akademia Muzyczna im. F. Chopina w Warszawie  
Kierownictwo: Barbara Kamińska
- X 2002 CIESZYN<sup>11</sup>  
Organizacja: Studium Zoltána Kodálya AMFC  
Kierownictwo: J. Katarzyna Dadak-Kozicka, Mirosława Jan-  
kowska  
Sesja: *Integracyjne funkcje muzyki. W 120. rocznicę urodzin Ko-  
dályi i Szymanowskiego*<sup>12</sup>  
Przewodniczenie: J. Katarzyna Dadak-Kozicka
- XII 2004 ELBLĄG<sup>13</sup>  
Organizacja: Studium Zoltána Kodálya AMFC  
Kierownictwo: Mirosława Jankowska
- XII 2006 LUBLIN<sup>14</sup>  
Organizacja: Studium Zoltána Kodálya AMFC  
Kierownictwo: Małgorzata Prośniak

<sup>1</sup> Więcej w: Wojciech Jankowski (1983). *Seminarium Kodalyowskie*. „Kwartalnik PS ISME” nr 3–4.

<sup>2</sup> Więcej w: J. Katarzyna Dadak-Kozicka (1985). *W stronę Kodályi. O II. Polsko-Węgierskim Seminarium Kodalyowskim*. „Kwartalnik PS ISME” nr 3–4.

<sup>3</sup> Więcej w: Mirosława Jankowska (1988). *Trzecie Polsko-Węgierskie Seminarium Kodalyowskie w Bieczu*. „Kwartalnik PS ISME” nr 2; Tamara Monko-Ejgenberg (1988). *Fascynacje, czyli Biecz '88*. „Wychowanie Muzyczne w Szkole” nr 2, s. 118–122.

<sup>4</sup> Więcej w: Mirosława Jankowska (1990). *Informacja o Polsko-Węgierskim Seminarium Kodalyowskim w Łańcucie*. „Kwartalnik PS ISME” nr 3–4; Barbara Stencel (1990). *Rodzina Kodalyowska w Łańcucie (15-28 sierpnia 1990)*. „Kwartalnik PS ISME” nr 3–4; Anna Waluga (1990). *IV Polsko-Węgierskie Seminarium Kodalyowskie – Łańcut 1990*. „Wychowanie”.

<sup>5</sup> *Koncepcja Kodályi w wychowaniu i kształceniu muzycznym i muzyczno-pedagogicznym w Polsce (1992)*. Materiały z Sympozjum w Łańcucie 26-28 sierpnia 1990. Wojciech Jankowski (red.), Warszawa, Akademia Muzyczna im. F. Chopina, Instytut Pedagogiki Muzycznej, 88 s. (seria: *Pedagogika Muzyczna Zoltána Kodályi. Materiały źródłowe i opracowania*, t. 5).

<sup>6</sup> Więcej w: Wenancjusz Ochman (1993). *V Polsko-Węgierskie Seminarium Kodalyowskie – Zakopane '92*. „Wychowanie Muzyczne w Szkole” nr 3.

<sup>7</sup> Więcej w: Grażyna Słaboń (1995). *VI Polsko-Węgierskie Seminarium Kodalyowskie*. „Kwartalnik PS ISME” nr 2; Czyżykowska-Karczewska (1995). *VI Polsko-Węgierskie Seminarium Kodalyowskie*. „Wychowanie Muzyczne w Szkole” nr 2.

<sup>8</sup> *Myślenie muzyczne a metoda solmizacji relatywnej. Wokół Kodály* (1998). Miroslawa Jankowska i Wojciech Jankowski (red.), Warszawa, Akademia Muzyczna im. F. Chopina, 204 s. (seria: *Pedagogika Muzyczna Zoltána Kodály*, t. 6).

<sup>9</sup> Małgorzata Stachlewska-Przanowska (1999). *Kodály – ciągle aktualny pomysł na edukację muzyczną*. „Kwartalnik PS ISME” nr 1.

<sup>10</sup> J. Katarzyna Dadak-Kozicka (2000). *IX Polsko-Węgierskie Seminarium Kodalyowskie (Białystok 15–27 sierpnia 2000)*. „Wychowanie Muzyczne w Szkole” nr 5.

<sup>11</sup> J. Katarzyna Dadak-Kozicka (2002). *Sprawozdanie z X Polsko-Węgierskiego Seminarium Kodalyowskiego*. „Wychowanie muzyczne w szkole” nr 5; Aneta Gmur (2002). *Dwa tygodnie z Kodályem*. „Kwartalnik PS ISME” nr 2–4.

<sup>12</sup> *Integrujące wartości muzyki* (2002). Akademia Muzyczna im. F. Chopina i Filia Uniwersytetu Śląskiego, Warszawa–Cieszyn.

<sup>13</sup> Zygmunt Nitkiewicz (2004). *Niezwykły kurs w Elblągu*. „Wychowanie Muzyczne w Szkole” nr 5.

<sup>14</sup> Maria Piotrowska-Bogalecka (2006). *Viva la musica!, czyli o pewnym cudzie*. *XII Polsko-Węgierskie Seminarium Kodalyowskie w Lublinie*. „Wychowanie muzyczne w szkole”, [w druku].